

Віцебскія грэнадзёры з Барысава

2022-12-285

(да 20-годдзя стварэння клуба ваенна-гістарычнай рэканструкцыі “Віцебскі пяхотны полк”)

Прапаноўваючы чытачам “Гомана” скарачаную версію даклада, які быў агуцаны аўтарам у анлайн-фармаце на міжнароднай навукова-практычнай канферэнцыі “Вайна 1812 года праз прызму стагоддзя”. Канферэнцыя адбылася 18 лістапада і была прымеркавана да 210-годдзя вайны 1812 года і першай перамогі расійскай арміі пад Кобрынам над войскамі Напалеона.

Напярэдадні 190-й гадавіны Бярэзінскай аперацыі (храналагічныя рамкі: 21(9)-29(17) лістапада 1812 г.), група энтузістаў і рэканструктараў з “Беларускага гусарскага палка”, “Менскага пяхотнага палка” і “18-а ўланскага палка ВКЛ” арганізавала ў Барысаве клуб ваенна-гістарычнай рэканструкцыі (КВГР “Віцебскі пяхотны полк”). З ініцыятарам назавем пачынальніка беларускага руху рэканструктараў, ротмістра Беларускага гусарскага палка, мастака-мадэльера Аляксандра Кукоўскага (1946-2006), гісторыка Уладзіміра Кішчанку (1964-2021), а таксама Генадзя Новіка – тагачаснага начальніка філіяла ДУА “Інстытут перападрыхтоўкі і павышэння кваліфікацыі” Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь у барысаўскай вёсцы Светлы Гай. Устаноўчы сход клуба адбыўся 2 лістапада 2002 г, дзе быў абраны яго старшыня – палкоўнік унутранай службы, супрацоўнік інстытута Аляксандр Дуньковіч.

Па практыцы, якая складалася, дапускалася ўзяць назву падраздзялення расійскай імператарскай арміі, якое занятае іншымі клубамі. Барысаўцы абралі Віцебскі пяхотны полк, які вызначыўся ў бітвах на Бярэзіне і непасрэдна ўвайшоў у летапіс Барысава. Так, у складзе авангарда 3-й Заходняй арміі, які штурмаваў 21 (9) лістапада правабярэжнае прадмостнае ўмацаванне, знаходзіліся воіны Віцебскага пяхотнага (у кампанію 1812 г. полк уваходзіў у 2-ю брыгаду 15-й пяхотнай дывізіі генерал-маёра Ф.В.Назімава).

Да пачатку 2003 г. вызначылася структура клуба, які ўвайшоў у

склад ГА “Менскі пяхотны полк”, які аказаў калегам дапамогу і падтрымку. У 2006 г. з рэгістрацыяй ГА “Бярэзіна 1812 год”, (заснавальнікам грамадскага аб’яднання выступілі барысаўскія клубы) КВГР “Віцебскі пяхотны полк” уступіў у новае грамадскае аб’яднанне.

“Баявое хрышчэнне” адбылося на “Мажайскіх манеўрах”, праведзеных у чэрвені 2003 г. За наступныя два дзесяцігоддзі клуб наведаў каля 100 гістарычных фестываляў у Беларусі і Расійскай Федэрацыі, Літве, Латвіі, Польшчы, Чэхіі, Іспаніі, Францыі, Германіі.

З пераходам А.Дуньковіча ў армію, кіраўніцтва клубу ўзначаліў маёр У.Кішчанка. Пасля яго пераводу на новае месца службы старшыней абралі Міхаіла Багданава, пры якім “віцебчукі” здабылі статус і легітымнасць: 23 лютага 2007 г. праўленнем юстыцыі Менскага аблвыканкама “Клуб ваенна-гістарычнай рэканструкцыі “Віцебскі пяхотны полк” быў зарэгістраваны ў якасці грамадскага аб’яднання. У 2007 г. старшыня перайшло да палкоўніка запasu А.Кузіна, які значна павялічыў колькасць удзельнікаў клуба. На дадзены момант грамадскім аб’яднаннем кіруе Яўген Бяляцкі. Акрамя іншага, частка “віцебчукоў” уваходзіць у незарэгістраванае аб’яднанне “15-я пяхотная дывізія”, частка дзейнічае самастойна.

З прычыны прыняццёвых рознагалоссаў, якія перыядычна ўзнікаюць у радавых “віцебчукоў” з кіраўніцтвам клуба, яго шэрагі не аднойчы раздзелі. Да прыкладу, у 2007 г. група рэканструктараў, якая выйшла з ГА КВГР “Віцебскі пяхотны полк”, сфарма-

вала КВГР “1-я грэнадзёрская рота Віцебскага пяхотнага палка” (2008 клуб ператвораны ў КВГР “Азоўскі пяхотны полк”). У 2010 (2011?) г. ГА КВГР “Віцебскі пяхотны полк” пакінула яшчэ група, якая неўзабаве ўтварыла КВГР “Магілёўскі пяхотны полк”. КВГР “14-й Егерскі полк” таксама створаны былімі “віцебчукамі”.

Нягледзячы на рознагалоссі, рэканструктары прытрымліваюцца мэтай і задач, якія прапісаны ў статуте аб’яднання. Гэта прапаганда гісторыі вайны 1812 года і багатай спадчыны Барысаўскага рэгіёна, развіццё партнёрскіх сувязяў з іншымі ваенна-патрыятычнымі і ваенна-гістарычнымі аб’яд-

наннямі, выяўленне і захаванне пісьмовых крыніц і іншых матэрыялаў па ваеннай гісторыі, аказанне дапамогі ў стварэнні музеяў, выстаў і мемарыяльных экспазіцый па ваеннай гісторыі.

У цяперашні Год гістарычнай памяці “віцебчукі” пабывалі на выставачных мерапрыемствах ля мемарыяльнага комплексу “Курган Славы” і на XXI Нацыянальным фестывалі беларускай песні і паэзіі “Маладзечна-2022”, на фестывалі гістарычнай рэканструкцыі, культуры і музыкі “Нясвіжская фартэцыя” і мерапрыемстве, якое прымеркавана да 210-годдзя вызвалення Палацка ад напалеонаўскай войскаў у гады вайны 1812 года.

Тэле/кінапраекты – яшчэ адна сфера “віцебчукоў”. Плённым стаў 2012 г. калі яны прынялі ўдзел у здымках расійскага фільма “1812: Уланская балада” і праекце тэле-радыёвяшчальнай арганізацыі Са-

На адкрыцці Мемарыяльна-выстаўнай экспазіцыі І.Х.Каладзева і гісторыі Вайны 1812 года (25 лістапада 2017 года).

юзнай дзяржавы (ТРА Саюза) “Вакацыі ў гісторыю: 1812 год”.

“Віцебчукі” дапамагаюць развіваць рэгіянальны і рэспубліканскі форт-турызм. У канцы лістапада Барысаўшчына традыцыйна праводзіць Міжнародны ваенна-гістарычны фестываль “Бярэзіна”. Маляўнічы парад войскаў па цэнтральнай вуліцы горада, урачысты цырыманіял і рэканструкцыя эпизоду бітвы на “Батэраях” або Брылёўскім поле нязменна прыцягваюць шматлікіх жыхароў і гасцей нашага рэгіёна.

Яркімі старонкамі ў летапіс палка ўпісана шматгадовае і плённае супрацоўніцтва з Барысаўскай цэнтральнай раённай бібліятэкай імя І.Х.Каладзева. Персанальна вылучым: Андрэй Мірзаян – мастак Барысаўскай цэнтральнай раённай бібліятэкі імя І.Х.Каладзева. Адзін з распрацоўшчыкаў канцэпцыі бібліятэчнай Мемарыяль-

най экспазіцыі жыцця і дзейнасці І.Х.Каладзева і гісторыі Вайны 1812 года, дзе экспануюцца яго мастацкія працы, уласнаручна вырабленыя галаўныя ўборы воінаў эпохі напалеонаўскай войнаў, жаночыя аксэсуары стылю ампір і сувенірная прадукцыя. Сяргей Градовіч, Міхаіл Багданаў, Сяргей Кажарскі, Міхаіл Сляпуха – даўнія сябры бібліятэкі, актыўныя ўдзельнікі бібліятэчных праектаў і мерапрыемстваў, якія дарылі каштоўныя экспанаты, што папоўнілі мемарыяльную экспазіцыю.

Аляксандр Бялябін,
гісторык-археограф ДУК “Барысаўская
цэнтральная раённая бібліятэка імя
І.Х.Каладзева”.

P.S. Аўтар даклада з 2002 па 2007 г. уваходзіў у шэрагі КВГР “Віцебскі пяхотны полк”, затым некалькі гадоў у КВГР “Азоўскі пяхотны полк”.